

Қарағанды Мемлекеттік Медицина Академиясы
Медициналық информатика және биофизика кафедрасы

Тақырыбы: Ақпаратты сақтау заңдары

Орындаған: Серғалиев А. М.

Тексерген: Ыдырыс Ж. Б.



Жоспар:

.I.Кіріспе

.II.Негізгі бөлім

.2.1.Ақпараттық ресурстарды және ақпараттық жүйелерді қорғау

.2.2.Ақпараттық жүйелерді қалыптастыру және пайдалану тәртібі

.2.3.Қазақстан Республикасының ақпараттандыру туралы заңы. Жалпы ережелер

.2.4.Ақпараттандыру саласындағы мемлекеттік реттеу мен бақылау

.2.5.Электрондық ақпараттық ресурстарға қол жеткізу құқықтары және оларды беру тәртібі

.2.6.Электрондық ақпараттық ресурстар мен ақпараттық жүйелерді қорғау

.III.Қорытынды бөлім

.3.1.Қорытынды ережелер

.IV. Пайдаланған әдебиеттер

Қазақстан Республикасының ақпараттану туралы заңы

- I-тарау. Жалпы ережелер (1-3баптар)
- II-тарау. Ақпараттандыру саласындағы мемлекеттік реттеу мен бақылау (4-9баптар)
- III-тарау. Электрондық ақпараттық ресурстар, оларды қалыптастыру және пайдалану тәртібі (10-14баптар)
- IV-тарау. Ақпараттық жүйелер, технологиялар және оларды қамтамасыз ету құралдары (15-21баптар)
- V-тарау. Электрондық ақпараттық ресурстарды, ақпараттық жүйелерді есепке алу, тіркеу және ақпараттық жүйелердің аудиті (22-27баптар)
- VI-тарау.Электрондық үкімет аясындағы мемлекеттік ақпараттық жүйелердің өзара іс қимылының тәртібі (28-33 баптар)
- VII-тарау.Жеке және заңды тұлғалардың электрондық ақпараттық ресурстарға қол жеткізу құқықтары және оларды беру тәртібі (33-40баптар)
- VIII-тарау.Электрондық ақпараттық ресурстар мен ақпараттық жүйелерді қорғау (41-44 баптар)
- IX-тарау. Қорытынды ережелер (45-46баптар).
- Осы Заң ақпараттандырудың құқықтық негіздерін белгілейді, электрондық ақпараттық ресурстар мен ақпараттық жүйелерді құру, пайдалану және қорғау кезінде туындайтын қоғамдық қатынастарды реттейді.

Жалпы ережелер

- **Заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар:**
 - Ақпараттандыру ақпараттық технологияларды пайдаланудың негізінде электрондық ақпараттық ресурстарды, ақпараттық жүйелерді қалыптастыруға және дамытуға бағытталған ұйымдастырушылық, әлеуметтік экономикалық және ғылыми техникалық процесс;
 - ақпараттық жұмыстар электрондық ақпараттық ресурстар мен ақпараттық жүйелерді көру жөніндегі қызмет;
 - ақпараттық жүйе ақпараттық процестерді іске асыруға арналған ақпараттық бағдарламалық кешен;
 - ақпараттық жүйелердің аудиті ақпараттық жүйенің ағымдағы жай күйін онда болып жатқан іс әрекеттер мен оқиғаларды бағалаудың жүйелі процесі, олардың бір өлшемдерге, техникалық регламенттерге, стандарттарға, нормативтік техникалық құжаттамаға және тапсырыс берушінің талаптарына сәйкестік деңгейін белгілейді;
 - ақпараттық жүйелердің, бағдарламалық өнімдерінің, бағдарламалық кодтар мен нормативтік техникалық құжаттаманың депозиттері (бұдан әрі депозитарий) бағдарламалық өнімдердің, бағдарламалық кодтардың даналарын оларға ілеспе нормативтік техникалық құжаттамалармен бірге жинақтауды, сипаттауды, сақтауды және жүйелеуді қамтамасыз етуге арналған арнаулы сақтау орны;
 - ақпараттық жүйелерді, бағдарламалық өнімдерді, бағдарламалық кодтар мен нормативтік техникалық құжаттаманы депозитке беру (бұдан әрі депозитке беру) бағдарламалық өнімдердің, бағдарламалық кодтар мен нормативтік техникалық құжаттамаларынын жүзеге асыратын ұйым;
- электрондық үкімет шлюзі электрондық қызметтер көрсетуді іске асыру шеңберінде электрондық үкімет ақпараттық жүйелерін интеграциялауға арналған ақпараттық жүйе.

Ақпараттық жүйе



```
graph TD; A[Ақпараттық жүйе] --> B[Түрлері]; B --> C[Мемлекеттік]; B --> D[Мемлекеттік емес]
```

Түрлері

Мемлекеттік

Мемлекеттік емес

Ақпараттандыру

```
graph TD; A[Ақпараттандыру] --> B[Объектісі]; A --> C[Субъектісі]; B --> D[Электрондық ақпараттық ресурстар, ақпараттық жүйелер, ақпараттық жұмыстармен электрондық қызметтер Көрсету.]; C --> E[Қазақстан республикасының аумағында ақпараттандыру саласындағы қызметті жүзеге асыратын немесе құқықтық қатынастарға қатысатын мемлекеттік органдар, жеке және заңды тұлғалар];
```

Объектісі

Электрондық ақпараттық ресурстар, ақпараттық жүйелер, ақпараттық жұмыстармен электрондық қызметтер
Көрсету.

Субъектісі

Қазақстан республикасының аумағында ақпараттандыру саласындағы қызметті жүзеге асыратын немесе құқықтық қатынастарға қатысатын мемлекеттік органдар, жеке және заңды тұлғалар

Ақпараттық ресурстарды, ақпараттық жүйелерді қорғау

- Ақпараттық ресурстар мен ақпараттық жүйелер техникалық қорғау құралдарымен:
- Тұлғаның мемлекеттік және қоғамның ақпараттық қауіпсіздігі
- Ақпараттық ресурстардың сыртқа кетуін, ұрлануын, жоғалуын, бұрмалауын, қолдан жасалуын, оларға рұқсатсыз қол жеткізуді, пайдалануды және таратуды, зиян, залал келтіруге болғызбау
- Ақпараттық жүйелерге заңсыз қол жеткізуді болғызбау
- Ақпараттық ресурстарда бар, жеке және заңды тұлғалар туралы мәліметтердің құпиялылығын сақтау
- Қол жеткізу Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес шектелген мәліметтерді таратпау мақсаттарында
- Және Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген өзге де мақсаттарда қамтамасыз етіледі
- Ақпараттық ресурстар мен ақпараттық жүйелерді қорғауды қамтамасыз етуге қойылатын талаптарды мемлекеттік органдар Қазақстан Республикасының заңдарында айқындалған құзыреті шегінде белгілейді.
- Ескерту: 20-бапқа өзгерту енгізілді Қазақстан Республикасының 2006.01.31. № 125 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2баптан қараңыз) Заңымен.

Ақпараттандыру саласындағы мемлекеттік реттеудің мақсаттары мен принциптері

- Ақпараттандыру саласындағы мемлекеттік реттеудің мақсаттары Қазақстан Республикасының ақпараттық инфрақұрылымын дамыту, оның ішінде электрондық үкіметті қалыптастыру, сондай ақ елдің әлеуметтік және экономикалық дамуын ақпараттық қамтамасыз ету болып табылады.
- Ақпараттандыру саласындағы мемлекеттік реттеу:
- Азаматтардың жеке өміріне қол сұғылмаушылық және азаматтардың конституциялық құқықтары мен бостандықтарын қатаң сақтау;
- Жеке және заңды тұлғалардың ақпараттандыру саласындағы қызметке қатысуға және оның нәтижелерін пайдалануға тең құқылығы;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қол жеткізу шектелген электрондық ақпараттық ресурстардан басқа мемлекеттік органдардың қызметі туралы ақпараты қамтитын электрондық ақпараттық ресурстарға еркін қол жеткізу және оларды берудің міндеттілігі (ашықтық презумпциясы);
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қол жеткізу шектелмеген кез келген электрондық ақпараттық ресурстарды ізденудің, өндіру мен берудің еркіндігі;

Ақпараттық жүйелерді қалыптастыру және пайдалану тәртібі

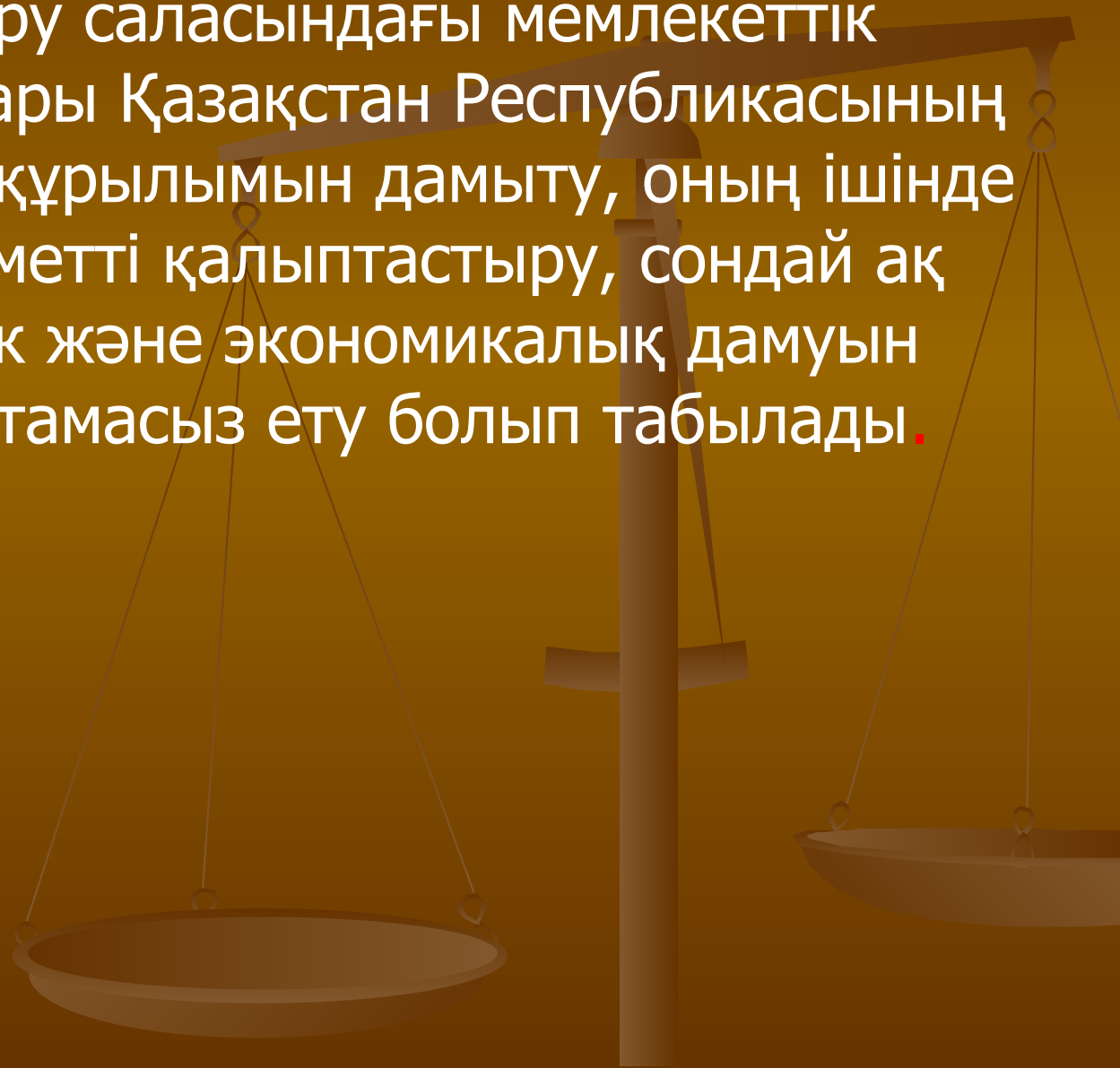
Желіаралық қосу

Мемлекеттік және мемлекеттік емес ақпараттық жүйелерді иеленушілер Қазақстан Республикасының аумағында жұмыс істейтін әртүрлі ақпараттық жүйелердің арасында деректер алмасу мен беруді ұйымдастыру үшін желіаралық қосу мүмкіндігін деректерді берудің стандартты хаттамаларын пайдалану негізінде қамтамасыз ете алады.

Мемлекеттік ақпараттық жүйелермен желіаралық қосуды қамтамасыз ету тәртібі Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленеді.

Ақпараттандыру саласындағы мемлекеттік реттеу мен бақылау

- Ақпараттандыру саласындағы мемлекеттік реттеудің мақсаттары Қазақстан Республикасының ақпараттық инфрақұрылымын дамыту, оның ішінде электрондық үкіметті қалыптастыру, сондай ақ елдің әлеуметтік және экономикалық дамуын ақпараттық қамтамасыз ету болып табылады.

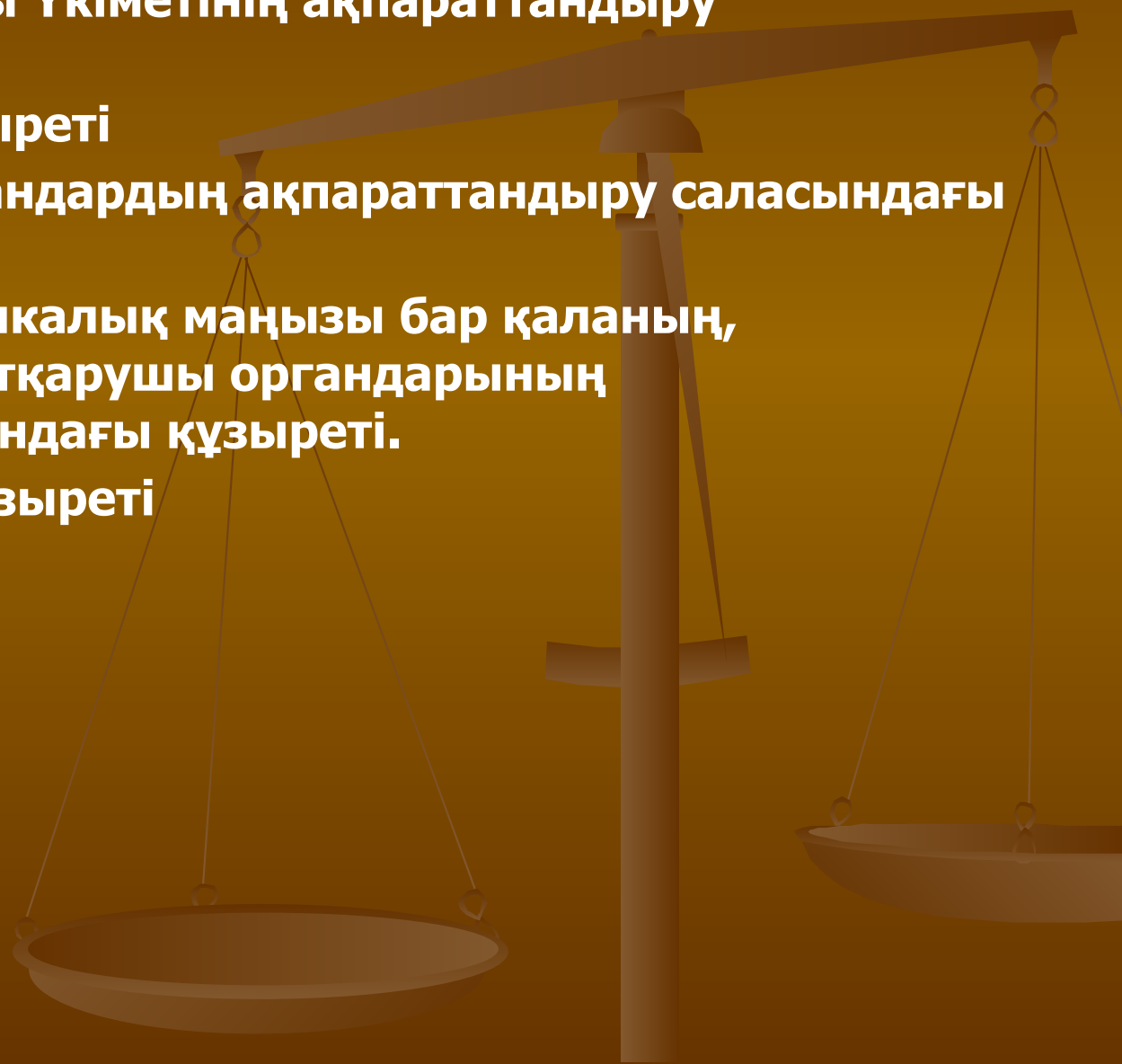


Ақпараттандыру саласындағы мемлекеттік реттеу:

- Азаматтардың жеке өміріне қол сұғылмаушылық және азаматтардың конституциялық құқықтары мен бостандықтарын қатаң сақтау;
- Жеке және заңды тұлғалардың ақпараттандыру саласындағы қызметке қатысуға және оның нәтижелерін пайдалануға тең құқылығы;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қол жеткізу шектелген электрондық ақпараттық ресурстардан басқа мемлекеттік органдардың қызметі туралы ақпараты қамтитын электрондық ақпараттық ресурстарға еркін қол жеткізу және оларды берудің міндеттілігі (ашықтық презумпциясы);
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қол жеткізу шектелмеген кез келген электрондық ақпараттық ресурстарды ізденудің, өндіру мен берудің еркіндігі;
- Электрондық ақпараттық ресурстарды пайдалану және ақпараттық технологияларды қолдану кезінде жеке адамның, қоғам мен мемлекеттің қауіпсіздігін қамтамасыз ету;
- Электрондық ақпараттық ресурстарға қатысты Қазақстан Республикасының заңнамасында оларды жариялы міндетті сипаты белгіленіп, олардың уақтылы берілуі, объективтілігі, толықтығы мен дұрыстығы;
- Адал бәсекенің қамтамасыз етілуі;
- Ұлттық электрондық ақпараттық ресурстар мен ұлттық ақпараттық жүйелерді орталықтандырылған басқарудың қамтамасыз етілуі;
- Ақпараттандыру саласының сенімділігі мен оны басқарудың Қазақстан Республикасының аумағындағы бірыңғай стандарттар негізінде қамтамасыз етілуі;
- Ақпараттық технологияларды қолдануға қойылатын талаптарды белгілеу кезінде технологиялық бейтараптылықтың сақталуы;
- Дербес деректерді алуды, өңдеуді және пайдалануды оларды жинауға арналған мақсатпен шектеу принциптеріне негізделген.

Қазақстан Республикасының үкіметінің ақпараттандыру саласындағы құзыреті.

- Қазақстан Республикасы Үкіметінің ақпараттандыру саласындағы құзыреті
- Уәкілетті органның құзыреті
- Орталық атқарушы органдардың ақпараттандыру саласындағы құзыреті
- Облыстардың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) жергілікті атқарушы органдарының ақпараттандыру саласындағы құзыреті.
- Ұлттық оператордың құзыреті



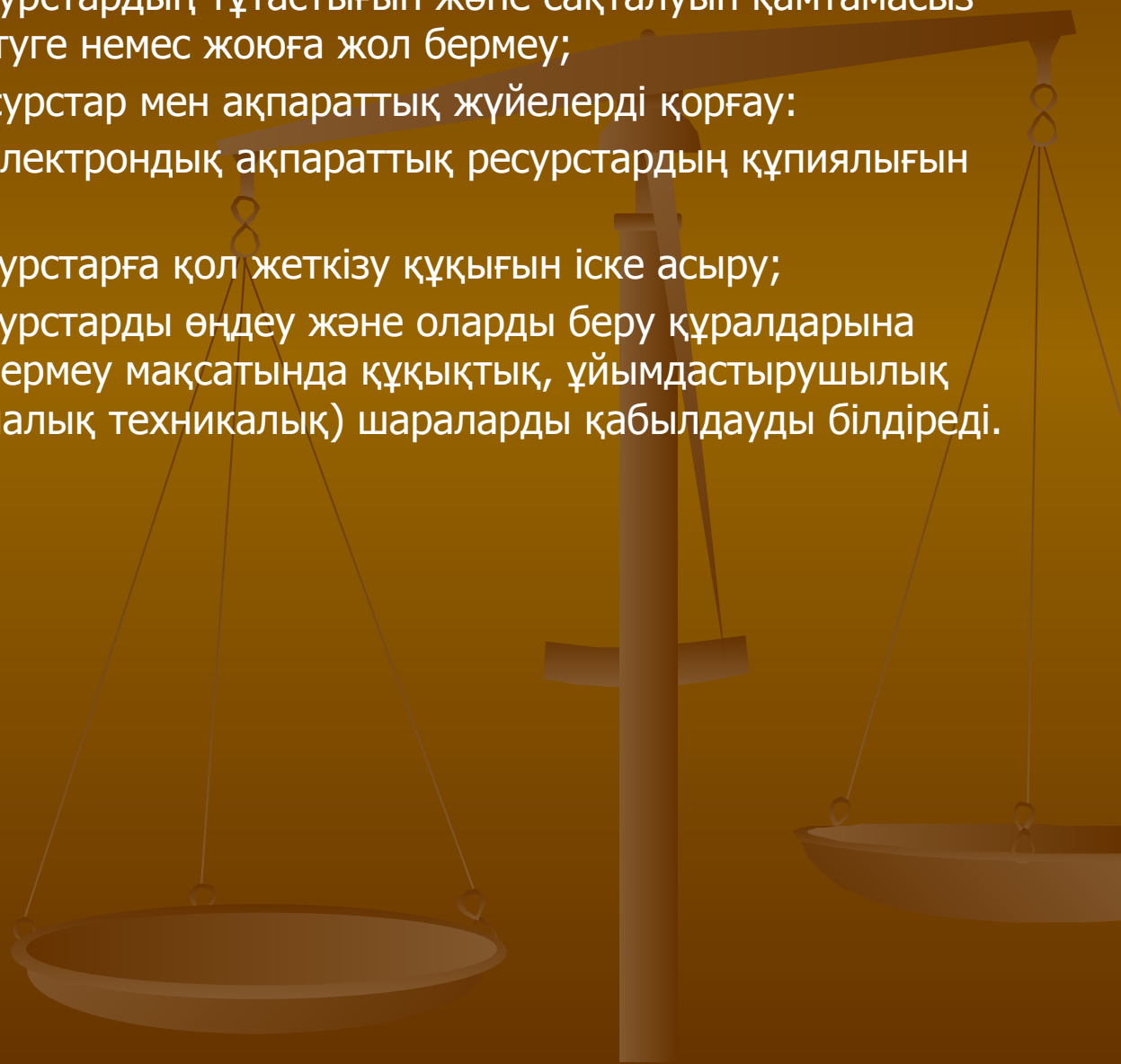
Электрондық ақпараттық ресурстарға қол жеткізу құқықтары және оларды беру тәртібі

- **Ақпаратты алу және тарату құқығы:**
- **Сауал негізінде электрондық ақпараттық ресурстарға қол жеткізуді қамтамасыз ету**
- **Ашық көздерде жарияланған ақпарат туралы хабарлама**



Электрондық ақпараттық ресурстар мен ақпараттық жүйелерді қорғау

- электрондық ақпараттық ресурстардың тұтастығын және сақталуын қамтамасыз ету, оларды рұқсатсыз өзгертуге немес жоюға жол бермеу;
- Электрондық ақпараттық ресурстар мен ақпараттық жүйелерді қорғау:
- қолжетімділігі шектелмеген электрондық ақпараттық ресурстардың құпиялығын сақтау;
- электрондық ақпараттық ресурстарға қол жеткізу құқығын іске асыру;
- электрондық ақпараттық ресурстарды өңдеу және оларды беру құралдарына рұқсатсыз ықпал етуге жол бермеу мақсатында құқықтық, ұйымдастырушылық және техникалық (бағдарламалық техникалық) шараларды қабылдауды білдіреді.

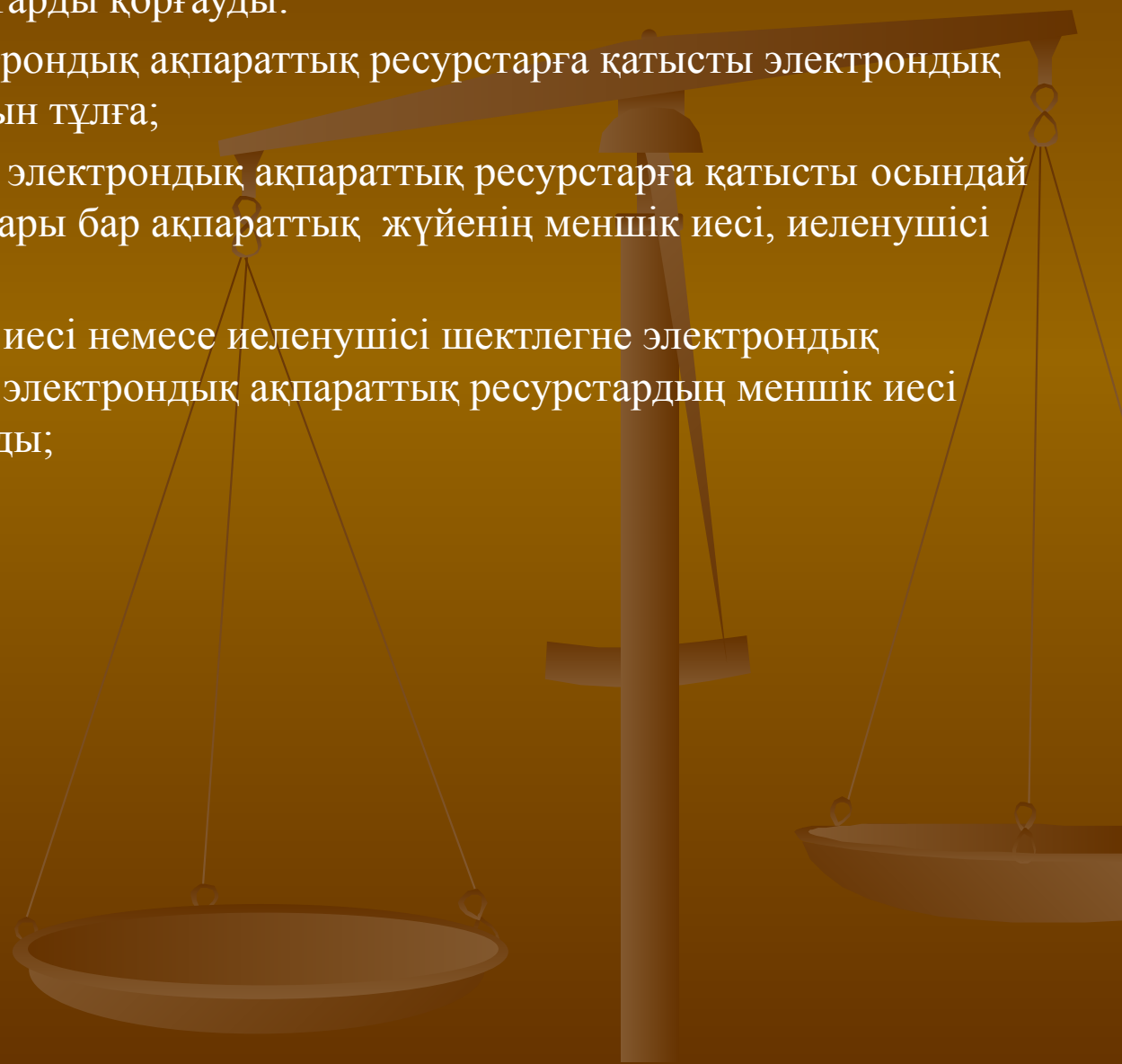


Электрондық ақпараттық ресурстар мен ақпараттық жүйелерді қорғау:

- электрондық ақпараттық ресурстарды құрсаулау, яғни ақпараттық жүйеге және ол ұсынатын электрондық ақпараттық ресурстарға қолжетімділікті шектеуге немесе жабуға әкелетін іс қимылдар жасау;
- электрондық ақпараттық ресурстарды түрлендіру, яғни бағдарламаға, деректер қорына, материалдық жеткізушідегі мәтіндік ақпаратқа өзгерістер енгізу;
- электрондық ақпараттық ресурсты көшіру, яғни ақпаратты басқа материалдық жеткізушіге ауыстыру;
- құқық иесінің рұқсатынсыз бағдарламалық өнімдерді пайдалану;
- ақпараттық жүйелердің және бағдарламалық өнімдердің жұмысын бұзу, не ақпараттық коммуникациялық желінің жұмыс істеуін бұзу жөнінде рұқсатсыз іс қимылдарды болғызбауға бағытталған.

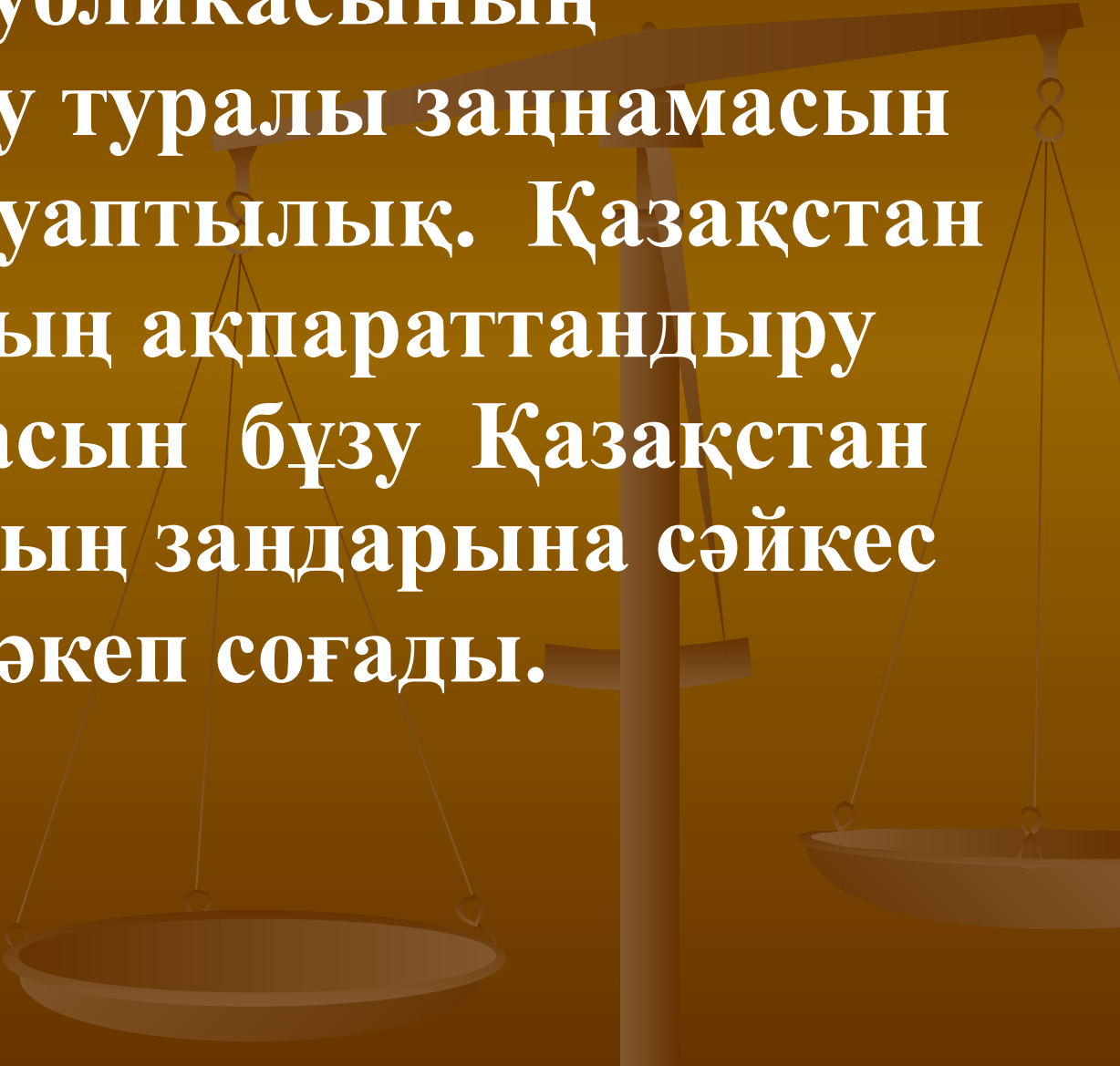
Электрондық ақпараттық ресурстарды қорғауды ұйымдастыру

- Электрондық ақпараттық ресурстарды қорғауды:
 - жалпыға бірдей қолжетімді электрондық ақпараттық ресурстарға қатысты электрондық ақпараттық ресурстарды тарататын тұлға;
 - қолжетімділігі заңмен шектелген электрондық ақпараттық ресурстарға қатысты осындай электрондық ақпараттық ресурстары бар ақпараттық жүйенің меншік иесі, иеленушісі немесе ұлттық операторы;
 - қолжетімділігін олардың меншік иесі немесе иеленушісі шектлеген электрондық ақпараттық ресурстарға қатысты электрондық ақпараттық ресурстардың меншік иесі немесе иеленушісі ұйымдастырады;



Қорытынды ережелер

Қазақстан Республикасының
ақпараттандыру туралы заңнамасын
бұзаны үшін жауаптылық. Қазақстан
Республикасының ақпараттандыру
туралы заңнамасын бұзу Қазақстан
Республикасының заңдарына сәйкес
жауаптылыққа әкеп соғады.



Қорытынды

- Ғылым мен техниканың дамыған ақпараттық технологиялар ғасырында өмір сүріп жатқан әрбір өміршең жастардың ақпараттық заңдарды білуі міндетті. Себебі, заңды білген, заңдық, адами тұрғыдан өмір сүрген адам ғана болашағынан зор үміт күттіретіні анық!
- Уақыттың ұлы көшіне ілесіп, іргелі ел болу жолында мың өліп, мың тірілсе де өзінің тұтастығы мен беріктігін сақтай білген халқымыздың ғасырлар бойы аңсаған асыл арманы жүзеге асқан бақытты сәт те туды. Осындай сәттерді өз уысымыздан шығарып алмай, ақпараттану жағынан, компьютерлік даму жағынан алдыңғы қатарлы мемлекеттер қатарына қосылайық, ағайын!

Назар аударып
тыңдағандарыңызға
рахмет!

